

POSTANOWIENIE

Dnia 14 kwietnia 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Irena Gromska-Szuster

w sprawie z powództwa K. D. N

przeciwko A. N.

przy uczestnictwie Prokuratora Prokuratury Okręgowej w K.

o unieważnienie małżeństwa,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 14 kwietnia 2016 r.,

na skutek skargi kasacyjnej powódki

od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 15 lipca 2015 r., sygn. akt I ACa [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 15 lipca 2015 r. Sąd Apelacyjny w [...] oddalił apelację powódki od wyroku Sądu pierwszej instancji oddalającego powództwo o unieważnienie małżeństwa z powodu choroby psychicznej męża.

Sądy obu instancji stwierdziły, że unieważnienie małżeństwa na podstawie art. 12 k.r.o. może nastąpić tylko z powodu choroby psychicznej lub niedorozwoju umysłowego małżonka, występującego w chwili zawarcia małżeństwa, a nie z powodu innego rodzaju zaburzeń psychicznych. W świetle opinii biegłego lekarza psychiatry u pozwanego w chwili zawarcia związku małżeńskiego ani w chwili obecnej nie występowała i nie występuje choroba psychiczna ani niedorozwój umysłowy, a zatem brak podstaw do unieważnienia związku małżeńskiego stron.

W skardze kasacyjnej powódka jako uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania wskazała na potrzebę wykładni art. 12 § 1 k.r.o. budzącego poważne wątpliwości i wywołującego rozbieżności w orzecznictwie w zakresie tego, czy stwierdzenie nieważności małżeństwa na podstawie tego przepisu możliwe jest wyłącznie z powodu choroby psychicznej jednego z małżonków czy także w przypadku innego niepsychotycznego zaburzenia psychicznego, o ile stan zdrowia i umysłu małżonka zagraża małżeństwu lub zdrowiu przyszłego potomstwa.

Wskazała również na występowanie istotnego zagadnienia prawnego dotyczącego odpowiedzi na pytanie o środki dowodowe, które mogą być zgłaszane celem udowodnienia okoliczności związanych z ustaleniem zagrożenia dla małżeństwa lub zdrowia przyszłego potomstwa, wynikającego z stanu zdrowia lub umysłu jednego z małżonków.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Odwołując się do przesłanki przedsądu przewidzianej w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c., jako uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, powódka wskazała na występujące rozbieżności w orzecznictwie Sądu Najwyższego w kwestii wykładni i zakresu stosowania art. 12 k.r.o. i przytoczyła dwa orzeczenia: wyrok z dnia 13 marca 1974 r. II CR 42/74, jako przykład stanowiska, że przepis art. 12 k.r.o. ogranicza możliwość unieważnienia małżeństwa jedynie do przypadku choroby psychicznej (i niedorozwoju umysłowego) oraz wyrok z dnia 5 kwietnia 2012 r. III CSK 228/12, jako przykład stanowiska dopuszczającego możliwość unieważnienia małżeństwa z powodu innego zaburzenia psychicznego, którego skutki są porównywalne z chorobą psychiczną.

Pomijając to, że skarżąca błędnie wskazała datę drugiego wyroku, który zapadł w dniu 5 kwietnia 2013 r., a nie w dniu 5 kwietnia 2012 r., należy przede wszystkim stwierdzić, iż w uzasadnieniu tego wyroku Sąd Najwyższy podzielił stanowisko zajęte we wcześniejszych judykatach, w tym w wyrokach z dnia 25 października 1965r. II CR 293/65, OSNC 1966/9/148, z dnia 30 czerwca 1971 r. II CR 169/71, OSNC 1972/1/17, z dnia 13 marca 1974 r. II CR 42/74, OSNC 1975/1/14 i z dnia 13 czerwca 1977 r. IV CR 203/77 (nie publ.), zgodnie z którym, zakres stosowania art. 12 § 1 k.r.o. jest węższy niż art. 13 k.c., a zatem

w konsekwencji unieważnienie małżeństwa może nastąpić tylko w wypadku choroby psychicznej lub niedorozwoju umysłowego, a nie innych zaburzeń psychicznych. Jedynie odnosząc się – w kontekście zarzutów kasacyjnych zgłoszonych w tamtej sprawie - do współczesnej międzynarodowej statystycznej klasyfikacji chorób i problemów zdrowotnych stwierdził, że występuje tam pojęcie „zaburzenia psychicznego”, natomiast nie występuje pojęcie „choroby psychicznej”, a zatem termin „choroba psychiczna” zawarty w art. 12 § 1 k.r.o. nie przystaje do tej klasyfikacji. Wskazał jednak, że intencją ustawodawcy było ograniczenie przeszkód do zawarcia małżeństwa, a w przypadku zaburzeń psychicznych ograniczenie ich jedynie do chorób psychicznych według tradycyjnego podziału (psychozy), czyli do chorób psychicznych sensu stricto. Uznał, że brak podstaw do przyjęcia, iż wszelkie zaburzenia psychiczne o „dużym nasileniu”, w tym również niepsychotyczne, mogą stanowić podstawę do unieważnienia małżeństwa, choć nie wykluczył, że tego rodzaju zaburzenia, jeżeli wywołują w zakresie zagrożenia małżeństwa lub zdrowia przyszłego potomstwa, skutek tożsamy z chorobą psychiczną, mogą in casu stanowić podstawę unieważnienia małżeństwa. Wbrew stanowisku skarżącej nie jest to jednak stanowisko odmienne od wyrażonego w wyrokach wskazanych na wstępie. Nie występuje zatem powołana w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania rozbieżność orzecznictwa ze względu na rozbieżność wykładni art. 12 k.r.o., a zatem nie ma podstaw do przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania w oparciu o przesłankę przedsądu przywidzianą w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. Skarżąca, choć powołała się także na różnice zdań występujące w tym zakresie w doktrynie, to jednak nie przedstawiła żadnego wywodu prawnego wskazującego na istniejące kontrowersje, rozbieżne oceny prawne, ich źródło oraz przedstawiane argumenty, poprzestając na wymienieniu dwóch autorów i ich publikacji, co nie jest wystarczające do wykazania powołanej przesłanki przedsądu.

Powódka nie wykazała również, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, w rozumieniu art. 398⁹⁰ § 1 pkt 1 k.p.c. Nie sformułowała bowiem abstrakcyjnego pytania prawnego, powstałego na tle określonego przepisu prawa, ani nie przedstawiła poważnych kontrowersji i rozbieżnych ocen prawnych wiążących się z zagadnieniem jak również nie uzasadniła konieczności zajęcia stanowiska przez Sąd Najwyższy ze względu na poważny i uniwersalny charakter

zagadnienia (porównaj między innymi postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r. II CZ 35/01, OSNC 2002/1/11, z dnia 7 czerwca 2005 r. V CSK 3/05 i z dnia 13 lipca 2007 r. III CSK 180/07, nie publ.). Było to tym bardziej konieczne, że kwestie dotyczące środków dowodowych, służących do udowodnienia stanu zdrowia psychicznego małżonka i jego wpływu na małżeństwo lub zdrowie przyszłych potomków były już wielokrotnie przedmiotem wypowiedzi Sądu Najwyższego, w tym także w wyrokach powołanych wyżej.

Z tych wszystkich względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie znajdując też okoliczności, które w ramach przedsądu obowiązany jest brać pod uwagę z urzędu.